

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 22 października 2020 r.

Pozycja 320

POSTANOWIENIE z dnia 14 lipca 2020 r. Sygn. akt Ts 189/19

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Bartłomiej Sochański,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.P. w sprawie zgodności:

- 1) art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. b oraz art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239, ze zm.) z art. 2, art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) § 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 753, ze zm.) z art. 2, art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji;
- 3) art. 17 ust. 11 ustawy wymienionej w punkcie 1 niniejszego postanowienia w związku z § 5 rozporządzenia wymienionego w punkcie 2 z art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 w związku z art. 87 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 23 grudnia 2019 r. (data nadania) M.P. (dalej: skarżąca), reprezentowana przez adwokata ustanowionego z wyboru, wystąpiła z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

Postanowieniem z 21 lipca 2014 r. (znak: [...]) Wojewoda W. (dalej: Wojewoda) nałożył na skarżącą grzywnę w wysokości 420 zł z powodu uchylenia się od poddania małoletniego syna obowiązkowym szczepieniom ochronnym oraz wezwał do jej uiszczenia w terminie do 15 października 2014 r. Jednocześnie wezwał skarżącą do wykonania przedmiotowego obowiązku w wymienionym terminie.

Pismem z 28 lipca 2014 r. skarżąca zgłosiła zarzuty w sprawie prowadzenia egzekucji administracyjnej, a zażaleniem (z tego samego dnia) zaskarżyła wyżej wymienione postanowienie o nałożeniu grzywny.

Postanowieniem z 7 kwietnia 2015 r. (znak: [...]) Wojewoda oddalił wszystkie zarzuty skarżącej w sprawie dotyczącej obowiązku poddania szczepieniom ochronnym małoletniego.

Od wymienionego postanowienia skarżąca odwołała się do Ministra Zdrowia (dalej: Minister), który postanowieniem z 24 marca 2016 r. (znak: [...]) utrzymał je w mocy. Zdaniem Ministra postępowanie egzekucyjne w niniejszej sprawie było prowadzone w sposób zgodny z prawem. Jednocześnie wskazał, że zastosowany przez Wojewodę środek w postaci grzywny w wysokości 420 zł stanowi najmniej uciążliwy środek w nakłonieniu do wykonania obowiązku szczepień ochronnych.

Skarżąca złożyła skargę na postanowienie Ministra do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W. (dalej: WSA), który wyrokiem z 15 maja 2017 r. (sygn. akt [...]) oddalił ją w całości. WSA wskazał, że nałożony na skarżącą obowiązek poddania małoletniego dziecka szczepieniom ochronnym wynika z art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. b oraz art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (ówcześnie: Dz. U. z 2013 r. poz. 947, ze zm.; dalej: ustawa o zwalczaniu chorób zakaźnych). Obowiązek ten został skonkretyzowany przepisami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (ówcześnie: Dz. U. Nr 182, poz. 106, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2018 r. poz. 753, ze zm.), a w szczególności w § 3 tego rozporządzenia. Podkreślił, iż zgodnie z „§ 2 pkt 1, 5, 9 i 11 ww. rozporządzenia szczepienia przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi, *poliomyelitis* są objęte obowiązkiem szczepień ochronnych. (...) szczepienia ochronne przeciwko chorobom, określone w tytule wykonawczym wystawionym w stosunku do [s]karżącej powinny być wykonane od drugiego miesiąca życia dziecka. Biorąc więc pod uwagę ww. okoliczności, obowiązek szczepień przeciwko ww. chorobom u małoletniego jest (...) słusznie dochodzony przez wierzyciela” (wyrok WSA, s. 16). Jednocześnie – powołując się na art. 5 ust. 2 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych – WSA wskazał, że podmiotem zobowiązanym do wypełnienia ww. obowiązku jest matka dziecka (tj. skarżąca).

Od powyższego rozstrzygnięcia skarżąca wniosła skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego, który wyrokiem z 15 października 2019 r. (sygn. akt [...]) ją oddalił.

Zaskarżone przepisy – zdaniem skarżącej – naruszają prawo do prywatności oraz prawo do decydowania o swoim życiu osobistym (art. 47 Konstytucji), jak również zasadę dostatecznej określoności przepisów prawa (art. 2 Konstytucji). Skarżąca twierdzi, że art. 68 ust. 4 Konstytucji nie przesądza o tym, czy środki zwalczania chorób epidemicznych powinny być stosowane na zasadzie dobrowolności czy też przymusu leczniczego. W jej ocenie ograniczenie powyższych praw nie spełnia wymogu proporcjonalności, konieczności oraz nie nastąpiło na podstawie ustawy.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 6 lutego 2020 r. skarżącą wezwano do usunięcia braków formalnych wniesionej skargi przez: 1) wyjaśnienie, które brzmienie zaskarżonych przepisów jest przez nią kwestionowane, z jednoczesnym wskazaniem odpowiednich pozycji w Dzienniku Ustaw; 2) doręczenie: a) sześciu egzemplarzy pełnomocnictwa szczególnego do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej oraz reprezentowania skarżącej w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym, b) odpisu albo kopii poświadczonej przez pełnomocnika skarżącej za zgodność z oryginałem wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 15 października 2019 r. (sygn. akt [...]) oddalającego skargę kasacyjną skarżącej, wraz z pięcioma kopiami oraz wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W. z 15 maja 2017 r. (sygn. akt [...]), oddalającego skargę skarżącej, wraz z pięcioma kopiami, c) oryginału albo kopii poświadczonej przez pełnomocnika skarżącej za zgodność z oryginałem: postanowienia Wojewody W. z 7 kwietnia 2015 r. (znak: [...]), nakładającego na skarżącą grzywnę w celu przymuszenia do zaszczepienia dziecka, wraz z pięcioma kopiami, oraz postanowienia Ministra Zdrowia z 24 marca 2016 r. (znak: [...]), utrzymującego w mocy postanowienie Wojewody Wielkopolskiego z 7 kwietnia 2015 r., wraz z pięcioma kopiami.

Skarżąca usunęła braki formalne skargi w ustawowym terminie.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o nadaniu skardze konstytucyjnej dalszego biegu, gdy spełnia ona wymagania przewidziane w ustawie oraz nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p. TK.

W ocenie Trybunału skarga konstytucyjna spełnia przesłanki przekazania jej do merytorycznego rozpoznania, albowiem:

1) skargę sporządził adwokat, który przedłożył pełnomocnictwo szczególne do sporządzenia i wniesienia tego środka prawnego, a także do reprezentowania skarżącej w postępowaniu przed Trybunałem;

2) skarżąca wyczerpała przysługującą jej drogę prawną, ponieważ od wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 15 października 2019 r. (sygn. akt [...]) nie przysługuje żaden zwykły środek zaskarżenia;

3) dochowany został przewidziany w art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK trzymiesięczny termin wniesienia skargi, gdyż ostateczne rozstrzygnięcie, w rozumieniu art. 79 Konstytucji, zostało doręczone pełnomocnikowi skarżącej 28 października 2019 r., a skarga konstytucyjna została wniesiona do Trybunału Konstytucyjnego 23 grudnia 2019 r. (data nadania);

4) prawidłowo określony został przedmiot kontroli, tj. art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. b, art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239, ze zm.; dalej: ustawa o zwalczaniu chorób zakaźnych), § 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 753, ze zm.; dalej: rozporządzenie) oraz art. 17 ust. 11 ustawy o zwalczaniu chorób zakaźnych w związku z § 5 rozporządzenia. Powyższe przepisy statuuje obowiązek poddania się szczepieniom ochronnym;

5) zakwestionowanym w skardze przepisom zarzucano naruszenie prawa do prywatności oraz prawa do decydowania o swoim życiu osobistym;

6) skarżąca prawidłowo wskazała, w jaki sposób – jej zdaniem – zakwestionowane w skardze przepisy naruszają powyższe prawa. Zarzuciła bowiem, że wyłączają one możliwość podjęcia, przez osoby obowiązane do poddania się obowiązkowym szczepieniom albo przez ich opiekunów prawnych lub faktycznych, decyzji o odmowie. Podniosła, że ograniczenie wyżej wymienionych praw nie spełnia wymogu proporcjonalności, gdyż obowiązkowe szczepienia ochronne są zabiegiem medycznym obciążonym znacznym ryzykiem. Wskazała jednocześnie na brak specjalnego funduszu, wypłacającego odszkodowania dla osób dotkniętych niepożądanymi odczynami poszczepiennymi. Skarżąca stwierdziła też, że występujące w niniejszej sprawie ograniczenie praw konstytucyjnych nie jest konieczne. W tym zakresie powołała się na przykłady innych państw, które zniosły obowiązek szczepień. Zdaniem skarżącej przedmiotowe ograniczenie nie nastąpiło na podstawie ustawy, gdyż ilość dawek poszczególnych szczepionek, jak również lata i miesiące, w których należy podać szczepionkę, wynika z Programu Szczepień Ochronnych, będącego corocznym komunikatem Głównego Inspektora Sanitarnego.

Trybunał stwierdza, że wydane w stosunku do skarżącej postanowienie o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia do wypełnienia obowiązków nie jest oparte wprost na powołanych przez skarżącą przepisach. Należy jednak zauważyć, że skarżąca kwestionuje obowiązek poddania się szczepieniom ochronnym, który wynika z ustawy. W zakresie tego obowiązku wszczęcie postępowania egzekucyjnego nie jest poprzedzone wydaniem decyzji przez organ

administracji publicznej. W konsekwencji skarżąca nie ma możliwości uzyskania ostatecznego orzeczenia, wydanego w jej indywidualnej sprawie, którego podstawą prawną byłyby kwestionowane przepisy.

W związku z powyższym i zważywszy na to, że sformułowane przez skarżącą zarzuty nie są oczywiście bezzasadne (art. 61 ust. 4 u.o.t.p. TK), Trybunał Konstytucyjny – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p. TK – postanowił nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.